

Viest předložili závěrečný protokol slovenské vládě, která jej schválila ve schůzi 2. března 1939¹.

Ministr zahraničních věcí zmocnil, po dohodě s předsedou vlády ministrem národní obrany, sekčního šéfa Janšáka, aby jménem česko-slovenské vlády podepsal závěrečný protokol.

Jednání o východním úseku (od řeky Uhu po rumunskou hranici) bude zahájeno dne 10. března t. r. Rozdělení delimitace na dva úseky bylo nutné jednak proto, že podkarpatoruská vláda neměla připraven materiál potřebný k meritornímu jednání, jednak v zájmu zemědělského obyvatelstva na Slovensku. Delegát podkarpatoruské vlády vyslovil úplný souhlas s tímto postupem. Po skončení jednání o východním úseku bude postupováno analogicky jako při úseku západním. Oba závěrečné protokoly budou potom vtěleny v jeden společný smluvní instrument, který bude podepsán osobou vybavenou plnou mocí podepsanou prezidentem republiky.

Navrhuje se, aby česko-slovenská vláda vzala na vědomí výše uvedená zmocnění.

AMZV ČR, PrS, kart. 61, f. 12, č. 33 158/VI-4/39. Kópia, strojopis.

¹ Pozri dok. č. 169.

² Pozri dok. č. 161.

168

27. február – 4. marec 1939, Budapešť.

Správa o rokovani delimitačnej komisie, na ktorej maďarská delegácia vzniesla nové požiadavky.

Zpráva o jednání delimitačné komise

Dne 27. února předán byl česko-slovenskou delegací návrh na globální úpravu hraničního úseku karpato-ukrajinského, jenž v návrhu vyznačen je geograficky jako úsek od řeky Uhu až po Chlumec. V návrhu mezi jiným se žádá, aby postoupena byla Karpatské Ukrajině severní část měst Užhorodu ležící na druhém břehu řeky Uhu a potom obce Rozvigovo a Podmonastýr u Mukačeva, jež mají pro rusínský lid význam jako poutní místa¹. Zároveň bylo požádáno, aby případný maďarský protinávrh byl rovněž podán ve formě globálního návrhu upravujícího celou hranici. Maďarská delegace vzala tento požadavek na vědomí a prohlásila, že předložený návrh prostuduje a vyjádří se k němu až na základě instrukcí, jež dostane od svojí vlády.

Česko-slovensko-maďarská delimitační komise sešla se dne 27. února v ministerstvu honvédu. Maďarská delegace k neobyčejnému překvapení česko-slovenských členů předložila návrh, ve kterém prohlásila předně, že nelze považovati vytýčení demarkační linie, jak bylo smlouveno minulý týden², za definitivní a navrhla změny na osmi místech dohodnuté delimitační čáry. Změny týkali se:

1. převzetí osady Zsidópuszta a eventuální kompenzace za ni,
2. uspořádání poměrů u Jelšavy,
3. výměny obce Kavečany za Baraně,
4. úpravy církevního majetku v obci Velký Cetín,
5. úpravy hranic v lesním majetku města Košic,
6. výměna majetků občanů obce Hostišovce za pozemky ležící v katastru obce Felsőbalog,

7. přepuštění osad Mlýnská dolina a Prielog,

8. úpravy katastru obce Senec.

Česko-slovenská delegace zastávala stanovisko, že delimitační čára je již definitivní a nechtěla vstoupit v meritorní projednávání maďarského pozměnovacího návrhu. Přesto, vedena jsouc snahou, aby nedošlo k přerušení jednání, vyžádala si maďarský návrh písemně a slíbila podat k němu svou odpověď. Maďarská delegace zdráhala se spočátku předati svůj návrh písemně, ale nakonec přece tak učinila a předala česko-slovenské delegaci francouzský elaborát, parafovaný samotným hrabětem Telekim, který obsahoval shora uvedené teritoriální změny.

Dne 28. února ráno konala se na vyslanectví interní porada všech česko-slovenských zástupců o situaci vzniklé maďarským protinávrem a bylo uvažováno o tom jak v této situaci dále postupovati. Bylo uvažováno i o tom, aby předseda česko-slovenské delegace vyslanec Kobr navštívil hraběte Csákyho a tlumočil mu stanovisko česko-slovenské delegace, že považuje linii již za definitivní a nepřipouští další změny. Od tohto úmyslu bylo však upuštěno, poněvadž elaborát, předaný česko-slovenské delegaci byl parafován hrabětem Telekim samým a dalo se ztěžti předpokládati, že by hrabě Csáky mohl desavuoovati svého ministerského předsedu. Bylo proto domluveno, že oba generální tajemníci delegací, legační rada Dr. Fiša a ministerský rada Dr. Sebestyén pokusi se dostat jednání přes mrtvý bod. Konečně ve schůzi obou bylo umluveno, svolati na týž den v 18.00 hod. další zasedání delimitační komise, nechat otázku zásadní – je li delimitační čára již definitivní nebo ne – stranou, při čemž ovšem každá delegace by si vyhradila trvání na svém stanovisku a probrati jednotlivé konkrétní návrhy změn s tím úmyslem, že by se snad tak přece přišlo k nějakému řešení. Je zajímavé v této souvislosti podotknouti, že i předseda ad interim delimitační komise plukovník Andorka i generální tajemník delegace Dr. Sebestyén považovali smlouvenou demarkační čáru již za definitivní a cítili se vystoupením druhých členů maďarské delegace desavuoováni.

K smlouvené schůzce došlo skutečně v 18.00 hod. a po dlouhém jednání, jež se protáhlo až do půlnoci, bylo docíleno dohody v 6-ti bodech, pouze v bodě 5. a 8. česko-slovenská delegace trvala na svém původním stanovisku a prohlásila, že za žádných okolností od svých požadavků neustoupí. Maďarská delegace vzala toto stanovisko na vědomí a oznámila, že si musí vyžádati další instrukce od hraběte Telekiho.

Další schůze byla stanovena na 1. března v 18.00 hod. v níž maďarská delegace oznámila, že hrabě Teleki přijímá česko-slovenské stanovisko a v obou bodech jejich požadavkům vyhovuje. Tímto prohlášením byla delimitace slovenského úseku skončena a přikročilo se k definitivnímu redigování závěrečného protokolu, který byl asi o půlnoci skončen.

Dne 2. t. m. sekční šéf Ing. Janšák podal o výsledku prací delimitačních zprávu předsedovi česko-slovenské delegace vyslanci Kobrovi a spolu s generálem Viestem předložili i mapy v nichž byla nová hraniční čára zakreslena. Na to odjeli oba s přípisem vyslanectví, kterým se hraniční úsek předkládal ústřední vládě ke schválení, do Bratislavy, aby uvědomili o výsledcích svých prací slovenskou vládu a ještě téže noci do Prahy, kdež se dne 3. t. m. oba pánové hlásili u pana ministra Dra Fliedera. Maďarská vláda schválila hraniční čáru v ministerské radě dne 3. t. m. odpoledne. K podpisu závěrečného protokolu dojde jakmile budou skončeny všechny technické práce nutné pro vyhotovení nových map.

Delimitace druhého hraničního úseku (karpatoukrajinského) byla stanovena na 6. t. m. Tato schůze byla však na žádost maďarské vlády odložena, ježto Maďaři protinávř nemohli ještě vypracovati. Vyslanectví zpravilo o tomto odkladu telefonicky ministerstvo zahraničních věcí v Praze i vládu v Chustu a dostalo mezitím telegram od ministerského předsedy Dr. Vološina, kde sám žádá

odklad jednání delimitačního na úterý dne 14. t. m. Vyslanectví přednese tuto žádost maďarské vládě až bude jednáno s generálním sekretariátem delegace o stanovení příští schůze delimitační komise, neoznámí však okolnost, že i vláda karpatské Ukrajiny žádala o odklad jednání delimitačního, ježto z důvodů politických dává přednost tomu, aby i ve zdejších diplomatických kruzích byl vzbuzen dojem, že průtah v delimitaci hranic Karpatské Ukrajiny byl vyvolán jen vládou maďarskou.

AMZV ČR, PrS, kart. 60, f. 11, č. 32 250/VI-4/39. Kópia, strojopis.

¹ P. Fiša 28. 2. 1939 požádal MZV v Praze, aby „vzhledem k čekáním potížím Maďarska prosí, aby jejich požadavky byly podporovány zákrokem v Berlíně a Římě“. – AMZV ČR, TD 1939, č. 180.

² Pozri dok. č. 164, pozn. č. 4.

169

7. marec 1939, Budapešť.

Závěrečný protokol delimitačnej komisie o stanovení definitívnej hranice na slovensko-maďarskom úseku (od rieky Dunaj po rieku Uh) podpísaný splnomocnencami česko-slovenskej a maďarskej vlády v Budapešti.

*Commission de délimitation.
Protocol finale.*

La commission tchéco-slovaque-hongroise créée en vue de l'exécution du paragraphe 1er de la Décision arbitrale de Vienne, du 2 novembre 1938, s'est constituée à la Budapest, le 8 novembre 1938, et a consacré, jusqu'à ce jour, à l'accomplissement de sa tâche, 25 séances communes, avec la participation des Membres dont la liste se trouve ci-annexée¹.

Comme résultat de ce travail, la Commission est tombée d'accord au sujet de la fixation définitive de la frontière entre la Tchéco-Slovaquie et la Hongrie dans la secteur allant du Danube jusqu'au fleuve Ung (Uh) à l'Est de la commune de Pinkovce (Ungpinkóc).

I.

Les principes généraux qui ont guidé la Commission dans son travail étaient les suivants:

1° Le point de départ des travaux consistait dans les cartes officielles, à l'échelle de 1 : 750.000, annexées à la Décision arbitrale de Vienne. Dans les cas où la Commission a rencontré des difficultés soit en raison de l'épaisseur des lignes y tracées, soit en raison des divergences entre les deux cartes, elle s'est efforcée de les résoudre en s'inspirant de l'intention présumée des Puissances-Arbitres, ainsi que des principes ci-dessous résumés:

a) le principe ethnique;

b) le principe des limites cadastrales des communes. De ce dernier principe, la

Commission ne s'est écartée que dans des cas d'exception motivés par les intérêts économiques de la population ou par les nécessités des communications.

2° La Commission s'est cru autorisée à procéder à certains échanges de villages et de territo-